

Muž bez minulosti

Aki Kaurismäki

Finsko - 2002 - 97 min

Studentské
pracovní listy

> *Muž bez minulosti* je součástí kolekce programu CinEd, který se věnuje vzdělávání dětí a mládeže evropským filmem.

> Tyto pracovní listy mi pomohou objevit film v jeho celistvosti, projít jím pomocí slov a obrazů, dozvědět se více o místech, kde žijí postavy filmu, či o jejich době. Pomohou mi vytvářet a odkrývat souvislosti s jinými filmy, knihami, hudbou, fotografiemi, malbami...

Díky programu CinEd mohu sdílet a objevovat filmy s mými vrstevníky a mladými diváky z jiných zemí po celé Evropě!

- A** Film
- B** V Evropě a jinde
- C** Film a já
- D** Souvislosti

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

(6)

(7)

(8)

(1)

Pan M přijíždí vlakem do Helsinek, je přepadený a zmlácený tak, že téměř umírá (podle doktora). Poté začíná nový život.

(2)

Panu M se naskytne podpora a pomoc okolí.

(3)

M potkává Irmu.

(4)

M se usazuje a zařizuje si nový domov.

(5)

Ztráta paměti způsobuje panu M problémy ve společnosti.

(6)

M je připraven pomoci jednomu muži i v nesnázích.

(7)

M znovu objevuje svou minulost a jede „navštívit“ svůj dřívější život.

(8)

M se vrací ke svému novému životu a k Irmě.

A

Film

2

Slyšeli jsme ve filmu

„Myslím, že tam stojí potřebný člověk. Měly bychom mu pomoci.“

„Až mě uvidíš ležet obličejem ve škarpě, obrať mě na záda.“

3

Komentáře filmu

„Chudí už nemají co ztratit. Nemají nic. Řekl bych, že jim vlastně zůstává jen toto, duševní prožitky, přátelství, solidárnost, upřímnost, důstojnost, láska mezi humorem a nočními můrami. Pokud nemají zděděné peníze rodiny, mají alespoň svou hrdost. To je nesmírně důležité, protože pokud ztratíte i ji, vše se zhroutí. Právě proto jsou chudí hrdí, nebo alespoň většina z nich je, proto se jim daří přežít.“

Aki Kaurismäki, *L'Humanité*, 24/05/2002

„V *Muži bez minulosti* šlo o stejné schéma vzniku, jako tomu bylo u mých předchozích dramát, proletářských a zatracených, a po několika nezdarech v začátku jsem napsal scénář – jako vždy – během několika málo dní, v okamžiku, kdy jsem dostal odvahu sednout si za psací stroj. Žádný solidní filmař nemá příliš v zásobě mnoho témat – profesionálové, jak je nazýváme, tvoří výjimku: jsou schopní vytvořit neosobní film na jakémkoliv téma.“

Aki Kaurismäki v knize Petera von Bagha *Aki Kaurismäki*, WSOY, 2006/2012

B

V Evropě
a jinde

2

Jeden film,
různé názvy

Jak se jmenuje film *Muž bez minulosti* v jiných zemích?

Velká Británie:
The man without a past

Španělsko:
Un hombre sin pasado

Portugalsko:
O Homem Sem Passado

Itálie:
L'uomo senza passato

Finsko:
Mies vailla menneisyyttä

Litva:
Žmogus bepraeties

Česká republika
Muž bez minulosti

Rumunsko:
Omul fără trecut

Bulharsko:
Мъжът без минало

Francouzský, italský, německý
a finský plakát

Kontext:

Film vznikl v roce 2002. Příběh se odehrává na začátku 90.let. Za doby finanční krize. Finsko čelilo rozpadu Sovětského svazu a s ním spojenou ztrátou výhodných obchodních vztahů se sousedy. Hodně Finů tehdy ztratilo zaměstnání a muselo se z venkova přestěhovat do města, aby našli práci. Tyto nepříjemnosti se dotkly téměř všech lidí, díky nim se také zrodila vůle pomoci jeden druhému a tak i cesta, jak zvládnout těžké časy. Vzniklo mnoho second-handů a charitativních organizací, které rozdávaly jídlo a pomáhaly jak mohly, když stát nemohl poskytnout podporu a pomoc všem.

Film a já

Dozvídám se a představuji si

► Jak jsem se cítil/a na konci filmu? Jakou hudbu bych si pustil/a? Proč?

► **V kapsách...**M přijíždí do Helsinek s kufrem a koženou bundou. Představím si, co měl tak asi v kapsách, když opouštěl nemocnici (poté, co byl zmlácen a prohlášen doktorem za mrtvého).

► **Pokud bych mohl/a vymyslet jiný titul filmu *Muže bez minulosti*, byl by to....**

► Pokud bych si mohl/a **přečíst něčí deník, koho z postav bych si vybral/a:** Irmu a den, když potkala M, M a den, kdy se probudil na břehu moře, Antillu a den, kdy se rozhodl, že nezastaví boj mezi těmi neznámými a lidmi ze své vesnice, nebo manžele Nieminenovi a den, kdy jejich děti našly M...

Napišu dopis režisérovi Akimu Kaurismäkimu, abych mu řekl:

- co si myslím o filmu.
- co se mne dotklo, nebo co se mi nelíbilo.
- co jsem pochopil/a a co ne z jeho výběru a tvorby

► Co jsem ve filmu objevil/a? Je možné, že poté, co jsem viděl/a film, mám chuť dozvědět se něco víc o Helsinkách nebo Finsku? Co mě překvapilo?

▶ Jaký plakát bych navrhl/a k filmu?

▶ Vymyslím jiný konec filmu, nebo nějakého jeho okamžiku. Proč jsem zvolil/a právě tenhle moment? Který to je?

▶ V Prostoru mladého diváka

Vytvořím výběr nejlepších 10 obrazů, které se mě nejvíce dotkly, dojaly mne a překvapily.

▶ Mohu také seskupit obrázky podle témat: obličej, pohledy, barvy, násilí.

▶ Z vybraných obrázků můžu vytvořit novou sekvenci a vizuální báseň, tak, že namixuji obrazy a slova. (můžu udělat i nějaké vlastní záběry).

▶ V Prostoru mladého diváka:

si vyberu několik filmových políček z filmu *Muž bez minulosti*. Budu přemýšlet, jestli mi nepřipomínají nějaké jiné obrazy/záběry.

▶ Vyhledám si vlastní obrazy (kresby, obrázky komiksů, klipů, reklamy, jiných filmů), které nějak souvisí/komunikují s filmovými políčky, které jsem vybral/a.

Pokud si je vytisknu, nebo vyfotím pohromadě, můžu si dialogy mezi nimi představit.

Probíhají slovně? Za pomoci hudby? Obrazů?

Prostor mladého diváka
cined.eu/cs/prostor-mladeho-divaka

Souvislosti

Pokud se mi líbil *Muž bez minulosti*, mohly by se mi líbit také tyto filmy:

▶ **Bláznivý Petříček, (1965, Francie)**

Jean-Luc Godard

(součástí kolekce CinEd)

Pro otevřený obdiv, který choval Aki Kaurismäki pro Jeana-Luca Godarda v počátcích své kariéry. V obou filmech můžeme pozorovat podobné znaky, především jak odkazovat na jiné filmy a umělecké formy.

◀ **Atalanta (1934, Francie)**
Jean Vigo

Příběh lásky slavné filmové klasiky nám dává naději a víru v lásku. *Atalanta* byl opravdovým průkopníkem své doby díky filmovým prostředkům a záběrům, které se v té době odlišovaly. Rytmus a hudba ve filmu připomínají ty z *Muže bez minulosti*.

► **Zlaté opojení (1925, Spojené státy)**
Charles Chaplin

Hlavní hrdina je samotář, kterému se lepší smůla na paty. Nechce nikomu ublížit, samozřejmě se komicky podaným způsobem znova a znova ocitá v tragických situacích. Cítíme sním, je to šarmantní mladík, který má potíže adaptovat se ve společnosti, která ho obklopuje.

◀ **Ženy na pokraji nervového zhroucení (1988, Španělsko)**
Pedro Almodóvar

Výběr z palety barev a absurdního humoru na evropský způsob. Almodóvarovi se podařilo vytvořit filmový svět, který je velmi příznačný a typický mnohými svými znaky, které se postupně objevují v jeho dalších filmech.

Faktem je :

Aki Kaurismäki bojkotoval předávání cen Akademie – galavečer udílení Oscarů v roce 2003. Film byl sice nominován, ale režisér se akce odmítl účastnit jako protest proti válce a přítomnosti americké armády v Iráku. V jeho očích byla válka neopodstatněná, v dopise adresovaném řediteli Akademie vysvětluje svou nepřítomnost.

URČENO PRO: AKADEMII FILMOVÉHO UMĚNÍ A VĚD

Vážený pane Piersone,

děkuji Vám za pozvání na ceremoniál udílení Oscarů. Jsem si jist, že jste si Vy, stejně jako celá Akademie dobře vědomi faktu, že neprožíváme právě nejšťastnější moment v dějinách lidstva. Tím pádem se nemohu já, ani nikdo jiný ze Sputniku Ltd, účastnit galavečera pro udílení Oscarů - v momentě kdy vláda Spojených států amerických chystá zločin proti lidskosti ve jménu hanebných ekonomických zájmů. Toto jsou důvody, proč nemáme chuť oslavovat.

Doufám, že pochopíte, že náš postoj není proti Akademii samotné, či proti americkému lidu a nějak s nimi nesouvisí. Jde pouze o morální volbu, zrno písku v tomto světě bláznů. Film musí mít možnost žít – ale stejná možnost by měla být garantována iráckému civilnímu obyvatelstvu: dětem, ženám a mužům.

S úctou, Aki Kaurismäki

- tyto malby a fotografie:

▲ Edward Hopper
(*Summer evening*, 1947)

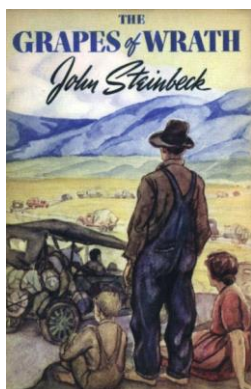

▲ Stephen shore,
americký fotograf

▲ Esko Männikkö,
finský fotograf

- tyto knihy :

◀ **Hrozny hněvu (1939)**
John Steinbeck

Boj proti mocným, složitý život chudých, lidská důstojnost, jsou univerzální témata, která se v umění opakují. Kniha vypráví příběh jedné rodiny, která musela opustit svůj domov během Velké hospodářské krize ve Spojených státech. Jejich život není snadný, někdy bez špetky naděje. Kniha popisuje boj malé rodiny ve světě v nesmírně složitých časech.

▲ **Pipi dlouhá punčocha (1945)**
Astrid Lindgren

Anarchistický charakter Pipi, která se rozhoduje zcela sama, navzdory světu, který ji obklopuje, nám připomíná M.

Pippi je malá holka, která přijíždí sama do malého švédského městečka na venkově. Vypadá, že nemá minulost a ani žádné velké plány do budoucna. Její dětský způsob zabydlení se a startu nového života s vlastními pravidly je nádherný.

◀ **Mistr a Markétka (1967/1973)**
Mikhail Bulgakov

V humoru Akiho Kaurismäkiho je něco hluboce slovanského a absurdního. Kniha samotná se zabývá základními vážnými tématy lidství a otázkami smrti a svobody. Celé dílo může být přečteno jako extrémně ironická satira o sovětské společnosti (či jakékoliv jiné).